

R O M A N I A
MINISTERUL EDUCATIEI NATIONALE

Str. Gen. Berthelot 28-30, Bucuresti – 70738, Tel.& Fax. (+40 1) 310.4214/3145420

Limba și literatura română

Programa pentru institutori / educatoare

- examenul de definitivare în învățământ
- obținerea gradului didactic II

Tematica pentru

- obținerea gradului didactic I
- perfecționarea periodică

Aprobate prin
Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. **3701/26.04.2000**

PROGRAMA PENTRU OBTINEREA GRADELOR DIDACTICE: DEFINITIVAT, GRADUL II, GRADUL I SI PENTRU EXAMENELE DE PERFECTIONARE

Institutori / Educatoare

(absolventi ai Scolilor Normale si ai Colegiilor Universitare Pedagogice de Institutori)

In contextul actual al reformei invatamantului, cadrul didactic se afla in fata unei reale provocari. E vorba de lupta cu inertia si de desfasurarea creativa si libera a aptitudinilor sale de cadru didactic.

Pentru obtinerea gradelor didactice, educatoarele trebuie sa cunoasca si sa inteleaga:

- Legea Invatamantului nr.84/1995 si politica educationala a statului roman;
- Documentele oficiale care reglementeaza aplicarea obiectivelor de politica educationala;
- Directiile generale ale reformei actuale a invatamantului;
- Caracteristicile psihologice ale perioadelor de varsta cuprinse in invatamantul prescolar dar si modul sau specific de manifestare, in vederea unei aplicari diferite a cerintelor programei;
- Metode noi, specifice, de predare-invatare-evaluare la copilul prescolar, in acord cu evolutia invatamantului prescolar pe plan mondial.

I. PRINCIPII CARE AU STAT LA BAZA ELABORARII PROGRAMEI:

- corelarea si actualizarea continutului didacticii specialitatii in raport cu noile achizitii din pedagogie, psihologie si didactica;
- compatibilizarea continuturilor specialitatii si didacticii acesteia cu cele ale noului curriculum prescolar si elaborarea unor teme care sa se coreleze cu acesta;
- accentuarea caracterului aplicativ al continuturilor;
- asigurarea unui echilibru adecvat intre temele ce vizeaza actualizarea continuturilor, cele centrate pe corelatii intra si interdisciplinare, precum si cele cu valoare operationala;
- conceperea unor teme care au ca obiective: inovarea practicii scolare, precum si formarea unui mod de gandire flexibil, a capacitatii decizionale, a creativitatii individuale si de grup a educatoarei in procesul didactic;
- repunerea in drepturi a educatiei pentru valori.

II. OBIECTIVE GENERALE:

- Aprofundarea cunostintelor de baza din specialitate si aplicarea acestora in contexte variate;
- Cultivarea creativitatii individuale si de grup in procesul didactic;
- Cunoasterea si aplicarea noilor directii de dezvoltare a invatamantului prescolar corelate cu evolutia acestui segment pe plan mondial.

III. DISCIPLINE DE EXAMEN SI FORMULA DE EXAMINARE:

- **Definitivat:** Limba si literatura romana (cu elemente de metodica predarii limbii si literaturii romane la nivelul prescolar) - scris; Metodica predarii limbii si literaturii romane in invatamantul prescolar (oral); Pedagogie si psihologie - scris; Proba practica (inspectia la clasa).
- **Gradul II:** Literatura pentru copii (cu elemente de metodica predarii limbii si literaturii romane la nivelul prescolar) - scris; Metodica predarii limbii si literaturii romane in invatamantul prescolar - scris; Pedagogie si psihologie - oral; Proba practica (inspectia la clasa).
- **Gradul I:** Lucrare metodico-stiintifica pentru obtinerea gradului didactic I; Sustinerea lucrarii; Proba practica (inspectia la clasa).

DEFINITIVAT

1. Limba si literatura romana (scris)

Obiective specifice:

1. sa aplice normele limbii literare in orice activitate de comunicare;
2. sa cunoasca valorile literaturii romane in vederea transmiterii acestora in procesul didactic;
3. sa stapaneasca notiuni de vocabular si de stilistica;
4. sa creeze situatii de invatare pentru copiii prescolari, pornind de la textul literar.

Itemi:

- 1.1.redactarea unei lucrari in care sa se aplice normele limbii literare;
- 1.2.elaborarea unui eseu, a unei povestiri, a unei caracterizari de personaj avand ca punct de plecare un text dat.

- 2.1.incadrarea textului dat in genul (specia) caruia ii apartine;
- 2.2.stabilirea locului textului dat in structura compozitionala a operei din care face parte;
- 2.3.extragerea si analiza, identificarea si operationalizarea notiunilor de teorie literara specifice textului;
- 2.4.relevarea cailor si mijloacelor adecvate de apropiere a copilului de textul literar.

- 3.1.recunoasterea si explicarea folosirii semnelor de punctuatie si a situatiilor ortografice intr-un text dat;
- 3.2.depistarea perechilor semantice(sens propriu-sens figurat, sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie etc.);

- 3.3.recunoasterea mijloacelor de imbogatire a vocabularului;
- 3.4.identificarea valorilor specifice ale lexicului in diverse stiluri functionale.

- 4.1.manifestarea creativitatii si originalitatii prin folosirea textului literar in activitatile cu copiii;
- 4.2.relevarea unor cai si mijloace de stimulare a creativitatii copiilor, plecand de la modelele oferite de operele literare cunoscute de acestia;
- 4.3.recunoasterea unor probleme de limba si adaptarea acestora la nivelul de intelegere al copiilor prescolari, in vederea formarii la acestia a unei exprimari corecte.

Continuturi:

1.1 - Literatura romana

I. NOTIUNI DE TEORIE LITERARA:

- Concepte fundamentale ale analizei operei literare in proza si in versuri (notiunea de opera literara; limbajul poetic; imaginea poetica; subiectul; compozitia, procedee, personajul).
- Genurile literare (liric, epic, dramatic). Particularitati. Principalele specii literare.

II. GENUL LIRIC

II.1 - Lirica populara

- Doina, Cantecul de leagan
- Proverbe, zicatori, ghicitori
- Folclorul copiilor (cantece formula, recitative, numaratori)

II.2 - Lirica culta

- Vasile Alecsandri - "*Pentru tine, Primavara*", "*Miezul iernei*"
- Tudor Arghezi - "*Testament*", "*Zdreanta*", "*Talharul pedepsit*"
- George Cosbuc - "*Nunta Zamfirei*", "*Iarna pe ulita*", "*La oglinda*"
- Mihai Eminescu - "*Luceafarul*", "*Scrisoarea III*", "*Revedere*", "*Dorinta*"
- Octavian Goga - "*Noi*", "*Dascalita*"
- Nichita Stanescu - "*Cantec*"
- George Toparceanu - "*Rapsodii de toamna*", "*Balada unui greier mic*"

III. GENUL EPIC

- Vasile Alecsandri - "*Legenda randunicai*", "*Legenda ciocarliei*"
- Ion Creanga - "*Amintiri din copilarie*", "*Povestea lui Harap Alb*"
- Ion Luca Caragiale - "*Vizita*", "*Dl.Goe*", "*Un pedagog de scoala noua*"
- Petre Dulfu - "*Ispravile lui Pacala*"
- Mihai Eminescu - "*Fat Frumos din lacrima*"

- Emil Garleanu - "*Caprioara*"
- Calin Gruia - "*Condeiele lui Voda*", "*Legenda Florii Soarelui*"
- Petre Ispirescu - "*Tinerete fara batranete si viata fara de moarte*", "*Sarea in bucate*"
- Marin Preda - "*Morometii*" vol.I
- Liviu Rebreanu - "*Ion*"
- Ion Slavici - "*Florita din codru*", "*Moara cu noroc*"
- Mihail Sadoveanu - "*Baltagul*", "*Dumbrava minunata*", "*In padurea Petrisorului*"
- Ion Alexandru Bratescu Voinesti - "*Puiul*"

III. GENUL DRAMATIC

- Vasile Alecsandri - "*Chirita in provincie*"
- Ion Luca Caragiale - "*O scrisoare pierduta*"
- Barbu Stefanescu Delavrancea - "*Apus de soare*"
- Camil Petrescu - "*Jocul ielelor*"

4.2 - Limba romana

I. LIMBA SI STIL

- Relatia limba - gandire
- Limba - limbaj - vorbire
- Limba ca sistem de semne
- Procesul comunicarii prin limbaj
- Caracterul de sistem al limbii
- Stiluri

II. PUNCTUATIE SI ORTOGRAFIE

- Principii care stau la baza ortografiei
- Semnele de punctuatie si de ortografie
- Functionalitatea semnelor de punctuatie si a semnelor ortografice

III. VOCABULARUL

- Vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii romane
- Vocabular fundamental si masa vocabularului
- Cuvantul ca unitate de baza a vocabularului
- Sensul cuvintelor
- Sens lexical si sens gramatical
- Relatii semantice intre cuvinte (sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie, polisemie)
- Structura morfologica a cuvantului
- Imbogatirea vocabularului (mijloace interne, mijloace externe)
- Resurse stilistice ale vocabularului; Expresii si locutiuni

IV. FONETICA SI FONOLOGIE

- Fonetica - stiinta
- Fonemul
- Silaba si despartirea cuvintelor in silabe
- Accentul

V. MORFOLOGIE

- Partile de vorbire - substantiv, articol, adjectiv, pronume, numeral, verb, adverb, prepozitie, conjunctie, interjectie (definitie, clasificare, functii sintactice, ortografie si ortoepie)
- Valori stilistice ale verbului si ale adverbului
- Valori expresive ale interjectiilor

VI. SINTAXA

- Propozitia si felul propozitiilor
- Coordonarea si subordonarea in propozitie
- Fraza si felul propozitiilor in fraza
- Coordonarea si subordonarea in fraza
- Subiectul
- Predicatul
- Atributul
- Complementul

BIBLIOGRAFIE

1. **Andrei, Mihai; Ghita, Iulian** - *Limba romana (fonetica, lexicologie, gramatica, stil si compozitie, exercitii)*, E.D.P. Bucuresti, 1983.
2. **Avram, Mioara** - *Ortografia pentru toti*, Editura Academiei, Bucuresti, 1990.
3. **Avram, Mioara si colab.** - *Dictionarul ortografic, ortoepic si morfologic al limbii romane*, Editura Academiei, 1983.
4. **Bidu-Vranceanu, Angela; Forascu, Narcisa** - *Cuvinte si sensuri*, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1988.
5. **Coteanu, Ion; Forascu Narcisa; Bidu-Vranceanu, Angela** - *Limba romana contemporana*, E.D.P. Bucuresti, 1985.
6. **Constantinescu Dobridor, Gheorghe** - *Mic dictionar de terminologie lingvistica*, Editura Albatros, Bucuresti, 1980.
7. **Hristea, Theodor** - *Sinteze de limba romana*, E.D.P., Bucuresti, 1984.
8. **Kayser, Wolfgang** - *Opera literara*, Editura Univers, Bucuresti, 1979.
9. **Marino, Adrian** - *Dictionar de idei literare*, editura Eminescu, Bucuresti, 1973.
10. **Wellek, Rene; Waren, Austin** - *Teoria literaturii*, EPLU, Bucuresti, 1967.
11. **Manualele de Limba romana**, cl.aIXa, aXa, aXIa, aXIIa pentru Scolile Normale (ultima editie).
12. Operele mentionate in capitolul **Continuturi**.

GRADUL DIDACTIC II

1. Literatura pentru copii (scris)

Obiective specifice:

1. sa aplice normele limbii literare in orice activitate de comunicare;
2. sa cunoasca valorile literaturii romane in vederea transmiterii acestora in procesul didactic;
3. sa creeze situatii de invatare pentru copiii prescolari, pornind de la textul literar.

Itemi:

- 1.1.redactarea unei lucrari in care sa se aplice normele limbii literare;
- 1.2.elaborarea unui eseu, a unei povestiri, a unei caracterizari de personaj avand ca punct de plecare un text dat.
 - 2.1.incadrarea textului dat in genul (specia) caruia ii apartine;
 - 2.2.stabilirea locului textului dat in structura compozitionala a operei din care face parte;
 - 2.3.extragerea si analiza, identificarea si operationalizarea notiunilor de teorie literara specifice textului;
 - 2.4.relevarea cailor si mijloacelor adecvate de apropiere a copilului de textul literar.
- 3.1.manifestarea creativitatii si originalitatii prin folosirea textului literar in activitatile cu copiii;
- 3.2.relevarea unor cai si mijloace de stimulare a creativitatii copiilor, plecand de la modelele oferite de operele literare cunoscute de acestia;
- 3.3.recunoasterea unor probleme de limba si adaptarea acestora la nivelul de intelegere al copiilor prescolari, in vederea formarii la acestia a unei exprimari corecte.

Continuturi:

I. NOTIUNI GENERALE:

- Conceptul de literatura pentru copii.
- Sfera literaturii pentru copii.
- Genuri si specii literare accesibile copiilor de varsta prescolara.
- Valoarea instructiv-educativa a literaturii pentru copii.
- Accesibilizarea operelor.

II. GENUL LIRIC

II.1 - Lirica populara

- Proverbe, zicatori, ghicitori
- Folclorul copiilor (cantece formula, recitative, numaratori)

II.2 - Lirica culta

- Vasile Alecsandri - "*Pentru tine, Primavara*", "*Miezul iernei*"
- Tudor Arghezi - "*Testament*", "*Zdreanta*", "*Talharul pedepsit*"
- George Cosbuc - "*Iarna pe ulita*", "*La oglinda*"
- Mihai Eminescu - "*Revedere*", "*Dorinta*"
- Elena Farago - "*Gandacelul*", "*Catelusul schiop*"
- Octavian Goga - "*Noi*", "*Dascalita*"
- Nichita Stanescu - "*Cantec*"
- George Toparceanu - "*Rapsodii de toamna*", "*Balada unui greier mic*"

III. GENUL EPIC

- Vasile Alecsandri - "*Legenda randunicai*", "*Legenda ciocarliei*"
- Hans Christian Andersen - "*Lebedele*", "*Cenusareasa*"
- Ion Creanga - "*Amintiri din copilarie*", "*Povestea lui Harap Alb*", "*Fata babei si fata mosneagului*", "*Capra cu trei iezi*"
- Ion Luca Caragiale - "*Vizita*", "*Dl. Goe*", "*Un pedagog de scoala noua*"
- Petre Dulfu - "*Ispravile lui Pacala*"
- Mihai Eminescu - "*Fat Frumos din lacrima*"
- Emil Garleanu - "*Caprioara*"
- Calin Gruia - "*Condeiele lui Voda*", "*Legenda Florii Soarelui*", "*Ciubotelele ogarului*"
- Fratii Grimm - "*Cenusareasa*", "*Alba-ca-Zapada*"
- Petre Ispirescu - "*Tinerete fara batranete si viata fara de moarte*", "*Sarea in bucate*"
- Charles Perrault - "*Scufita Rosie*"
- Ion Slavici - "*Florita din codru*"
- Mihail Sadoveanu - "*Dumbrava minunata*"
- Ion Alexandru Bratescu Voinesti - "*Puiul*"

BIBLIOGRAFIE

- 1) **Pop, Mihai; Ruxandoiu, Pavel** - *Folclor literar romanesc* - E.D.P., Bucuresti, 1999
- 2) **Stoica, Cornelia; Vasilescu, Elena** - *Literatura pentru copii* (Manual pentru Scolile Normale - cls.aXIIa), E.D.P., Bucuresti, 1998
- 3) Operele mentionate in capitolul **Continuturi**.

5. Metodica predării activităților de educare a limbajului în învățământul prescolar (scris - definitiv și oral - gradul II)

Obiective specifice:

1. să identifice și să definească mijloace și procedee adecvate vârstei prescolare de realizare a obiectivelor programei de educare a limbajului;
2. să ilustreze soluții noi și variate de rezolvare a problemelor aparute în procesul didactic și să le argumenteze din punct de vedere psiho-pedagogic;
3. să elaboreze proiecte didactice eficiente și coerente pentru activitățile de educare a limbajului desfășurate în învățământul prescolar.

Itemi:

- 1.1. corelarea mijloacelor și procedeele de lucru cu prescolarii cu obiectivele programei de educare a limbajului;
- 1.2. explicarea unor mijloace și procedee de educare a limbajului la vârsta prescolară.

- 2.1. selectarea soluției optime de rezolvare a situațiilor didactice aparute în procesul de predare-învățare-evaluare a cunoștințelor din domeniul limbajului pentru o grupă de vârstă;
- 2.2. utilizarea cunoștințelor de metodica a educării limbajului la prescolari în contexte variate;
- 2.3. crearea unor situații de învățare integrată a cunoștințelor de limbaj în alte categorii de activități prezente în planul de învățământ pentru învățământul prescolar.

- 3.1. elaborarea unor obiective operaționale clare și coerente în concordanță cu obiectivele de referință ale programei de educare a limbajului și cu specificul grupei de vârstă la care se face referirea;
- 3.2. proiectarea evenimentelor didactice în acord cu tipul de activitate; aprecierea corectă a strategiilor de predare-învățare-evaluare pentru tipul de activitate și grupa de vârstă alese.

Continuturi:

1. Obiectul și importanța studierii metodicii educării limbajului la prescolari.
2. Rolul limbajului în dezvoltarea generală a copiilor prescolari.
3. Particularitățile procesului de cunoaștere și ale dezvoltării limbajului la vârsta prescolară.
4. Obiectivele cadru, obiectivele de referință și exemplele de comportamente propuse de programă pentru educarea limbajului la prescolari.
5. Mijloacele și procedeele folosite în activitățile de educare a limbajului la prescolari.
6. Activități comune, pe grupuri mici și individuale de educare a limbajului la vârsta prescolară (importantă, specific, organizare, conducere și desfășurare):

- Lectura după imagini;
 - Convorbirea;
 - Povestirea
 - Jocul didactic
 - Memorizarea
7. Rolul educatoarei în educarea limbajului la prescolari (specific, metode și mijloace pentru prevenirea și înlăturarea greselilor fonetice, gramaticale și de sens).
 8. Notarea sistematică a observațiilor educatoarei asupra evoluției limbajului copilului prescolar.
 9. Pregătirea educatoarei pentru activitățile de educare a limbajului.
 10. Organizarea spațiului clasei pentru stimularea comunicării și a evoluției copilului prescolar în planul limbajului.
 11. Aspecte ale educării limbajului la vârsta prescolară în vederea pregătirii copilului pentru etapa de scris-citit din clasa I.
 12. Criterii de selectare a textelor literare.
 13. Calitățile întrebărilor.
 14. Proiectarea didactică a activităților în învățământul prescolar.
 15. Managementul grupei.
 16. Evaluarea în învățământul prescolar.

BIBLIOGRAFIE

1. **Dumitrana, Magdalena** - "*Educarea limbajului in invatamantul prescolar*" vol.I Comunicarea orala, Editura Compania, Bucuresti, 1999
2. **Kolumbus, E.S.** - "*It is tomorrow yet?* - tradusa in limba romana cu titlul "*Didactica prescolara*" de **Magdalena Dumitrana**, Editura V&I Integral, Bucuresti, 1998
3. **Mitu, Florica** - "*Metodica activitatilor de educare a limbajului*", Editura Pro Humanitas, Bucuresti, 2000
4. **Preda, Viorica** - "Copilul si gradinita" Urgenta 2000: pariul limbajului si al comunicarii, Editura Compania, Bucuresti, 1999
5. **Varzari, Elena; Taiban, Maria; Manasia V.** - "*Metodica cunoasterii mediului inconjurator si a dezvoltarii vorbirii in gradinita de copii*" (Manual pentru liceele pedagogice de educatoare), E.D.P., Bucuresti, 1967
6. **Wallon, H.** - "*Evolutia psihologica a copilului*", E.D.P., Bucuresti, 1978

GRADUL DIDACTIC I si PERFECTIUNARE

Educatoare si invatatori

(absolventi ai Scolilor Normale si ai Colegiilor Universitare Pedagogice de Institutiori)

Principii generale de elaborare a tematicilor pentru lucrarile metodico-stiintifice si pentru perfectionare

In procesul de aducere a reformei invatamantului la nivelul scolii un rol esential il detin, pe de o parte, descentralizarea sistemului de invatamant, iar, pe de alta parte, realizarea programelor de formare a personalului didactic.

Imbinarea intre desfasurarea macroprogramelor de reforma cu crearea conditiilor manifestarii scolii in calitate de principal actor al reformei constituie in viitorul imediat conditia esentiala a reusitei reformei invatamantului.

In acest context, apreciem in mod deosebit contributia pe care Scolile Normale au avut-o pana acum in aceasta directie. De aceea, in continuare consideram necesara conlucrarea Colegiilor Universitare Pedagogice de institutori pentru invatamantul prescolar si primar cu Scolile Normale in elaborarea temelor pentru lucrarile metodico-stiintifice intocmite in vederea obtinerii gradului didactic I precum si a celor pentru perfectionare.

Ca urmare a acestui fapt, ne propunem sa contribuim doar cu cateva sugestii:

- Întrucât lucrarea pentru obținerea gradului didactic I este metodico-științifică, fiecare temă va fi însoțită de o abordare didactică vizând: proiectarea conținuturilor , strategiile didactice, organizarea activităților de predare-învățare-evaluare pe fondul inovării practicii didactice, al cercetării procesului de învățământ și al problemelor ridicate sau impuse de reforma învățământului.
- Temele pentru perfectionare vor aduce in atenta candidatilor aspecte de interes ale nivelului de invatamant vizat, in contextul actual al reformei: cunoasterea si aplicarea noilor programe, managementul grupului de copii/clasei de elevi, managementul unitatii de invatamant, organizarea mediului educational, metode noi de invatare, evaluarea etc.

COLECTIVUL DE ELABORARE

1. **prof. Vasile Molan** - Scoala Normala "Elena Cuza", Bucuresti
2. **insp. Rodica Branisteanu** - I.S.J. Bistrita Nasaud
3. **insp. Conona Petrescu** - I.S.M.B
4. **insp. Elvira Miron Boca** - I.S.J. Cluj
5. **insp. Clara Pretzinger** - I.S.J. Harghita
6. **insp. Mioara Avram** - I.S.J. Mures
7. **insp. Iulia Kovacs** - I.S.J. Mures
8. **insp.gen. Viorica Preda** - M.E.N.

Programele au fost avizate de Comisia Nationala de Specialitate pentru invatamantul prescolar in data de 29 februarie 2000.

NOTA:

- Pana la sfarsitul anului scolar 1999-2000 vor aparea materiale-suport pentru pregatirea educatoarelor, in special la disciplina *Metodica predarii activitatilor de educare a limbajului in invatamantul prescolar*.
- Se recomanda ca materialele bibliografice recomandate sa existe in inspectoratele scolare judetene (cel putin un exemplar la biblioteca specialitatii), in biblioteca Casei Corpului Didactic si chiar in biblioteca educatoarelor constituita la nivelul unitatii de invatamant.

PROGRAMA DE METODICA PREDĂRII ACTIVITĂȚII INSTRUCTIV- EDUCATIVE ÎN GRĂDINIȚE

DEFINITIVAT

SPECIALIZAREA EDUCATOARE

COMPETENTE PENTRU PROFESIUNEA DE EDUCATOARE

I. COMPETENTE TRANSVERSALE

1. Competențe de organizare instituțională și de management al resurselor umane

- ✓ de a participa la lucrul în grup;
- ✓ de a organiza activități cu grupe de prescolari sau adulți;
- ✓ de a organiza timpul, spațiul și resursele de care dispune instituția;
- ✓ de a identifica persoanele cheie într-un anumit context;

2. Competențe de relaționare

- ✓ de a-și asuma responsabilități;
- ✓ de a-i forma pe prescolari pentru a-și asuma responsabilități;
- ✓ de a asigura echilibrul între concentrarea pe sarcină și concentrarea pe relațiile cu prescolarii;
- ✓ de a stimula interesele de cunoaștere și curiozitatea prescolarilor;
- ✓ de a stimula stabilirea unor relații cu caracter interpersonal în general și între prescolari, în special;
- ✓ de a dezvolta un climat plăcut, stimulativ în sala de grupă;
- ✓ capacitate de empatie ;

3. Competențe de comunicare

- ✓ de a asculta activ;
- ✓ de a formula întrebări relevante ;
- ✓ de a reformula anumite enunțuri pentru a le face inteligibile pentru prescolari;
- ✓ de a susține discuții libere cu prescolarii, părinții și orice alt interlocutor, adaptând limbajul în raport cu interlocutorul ;
- ✓ de a selecta secvențe informative și acționale prin raportare la specificul vârstei;
- ✓ de a crea oportunități de feedback prescolarilor;

II. COMPETENTE SPECIFICE

4. Competențe de organizare a grupei de prescolari

- ✓ de amenajare a sălii de grupă pentru a o transforma într-un mediu plăcut de învățare;

- ✓ de a gestiona spațiul, timpul, resursele de care dispune pentru a le pune în slujba scopurilor educaționale vizate;
- ✓ de a corela diferite tipuri de activități și de a le orienta în direcția realizarea scopurilor educative vizate;
- ✓ de a pune diferite tipuri de activități în slujba rezolvării nevoilor reale ale prescolarilor;

5. Competențe de planificare

- ✓ de a identifica nevoile elevilor;
- ✓ “perceperea” / decodificarea corectă a curriculum-ului oficial
- ✓ de a identifica nevoile prescolarilor și de a le lua în calcul în proiectarea didactică;
- ✓ de proiectare a finalităților pe baza nevoilor descoperite;
- ✓ de corelare a metodologiei de predare și evaluare, a mijloacelor didactice cu obiectivele propuse;
- ✓ de autoreglare permanentă a demersurilor proiective;
- ✓ de a asigura continuitatea și coerența proiectării la diferite niveluri;

6. Competențe psihopedagogice și didactico-metodologice

- ✓ de a asigura transpunerea eficientă a proiectării didactice în practică ;
- ✓ de a asigura articularea predării cu evaluarea din perspectiva învățării ca sursă de formare a elementelor de competență la prescolari ;
- ✓ de a familiariza prescolarul cu ideea de implicare responsabilă în sarcină;
- ✓ de a manageria timpul în funcție de ritmul de activitate a prescolarilor ;

7. Competențe privind integrarea europeană

- ✓ deținerea unui set de cunoștințe funcționale legate de :
 - ❖ dimensiunea europeană a procesului de învățare și predare ;
 - ❖ țările participante la programele de mobilități ;
 - ❖ programele europene în domeniul educației;
 - ❖ organizarea sistemelor școlare din alte țări europene;
 - ❖ specificitatea domeniului educației prescolare în Europa și lume (subsistem, conținuturi, metodologie etc.)
 - ❖ specificitatea educației interculturale ;
- ✓ capacitatea de a :
 - ❖ selecta și utiliza instrumente de reglementare și eficientizare oferite de Comisia Europeană cu referire la domeniul prescolar ;
 - ❖ de a utiliza instrumente informative pentru a participa la programele europene ;
 - ❖ de a gestiona experiențele mobilităților;
 - ❖ capacitatea de a implementa eficient instrumente ale educației interculturale ;

- ❖ capacitatea de a realiza legătura dintre contextul european și cel local în activitatea profesională ;

DETALIEREA TEMELOR PENTRU DEFINITIVAT

I. Obiectivele educaționale în învățământul preșcolar

- Scopul activităților instructiv-educative din învățământul preșcolar;
- Funcții specifice ale obiectivelor educaționale din învățământul preșcolar;
- Clasificarea obiectivelor educaționale: obiective cadru și obiective de referință specifice domeniilor de conținut, obiective operaționale pentru domeniile de conținut;
- Obiective ale jocurilor și activităților alese; specificul lor.

II. Conținuturi specifice activității în grădiniță

- Domenii de conținut:
 - 1) Domeniul *Limbă și comunicare*;
 - 2) Domeniul *Științe*;
 - 3) Domeniul *Om și societate*;
 - 4) Domeniul *Pshihomotric*;
 - 5) Domeniul *Estetic și creativ*.
- Obiective specifice ale domeniilor de conținut;
- Operaționalizarea obiectivelor;
- Aplicații pentru domeniile de conținut/ ale dezvoltării, pentru activități de învățare pe discipline sau integrate;
- Corelația domeniilor dezvoltării copilului cu domeniile de conținut;
- Forme și moduri de organizare a activităților; activități de învățare pe discipline sau integrate și activități liber alese.
- Strategii didactice specifice domeniilor de conținut. Matricea obiective -conținuturi - strategii didactice, metode, procedee, mijloace de învățământ -evaluare; Diferențierea / personalizarea activităților cu preșcolarii;
- Repere de evaluare a progreselor înregistrate în dezvoltarea psihofizică a copiilor.

III. Forme specifice și moduri de realizare a activității cu preșcolarii

- Activitatea – formă specifică de realizare a obiectivelor educaționale în grădinița de copii;
- Activitățile de învățare dirijată (caracteristici, exigențe);
- Jocuri și activități la alegere: caracteristici, evoluția raportului între îndrumare și manifestarea liberă a copilului.

IV. Modalități de organizare a grupei pentru activitățile de învățare

- Exigențe psihopedagogice și ergonomice privind organizarea grupei de copii;
- Organizarea grupei de copii în cadrul activităților zilnice (cu toată grupa, cu grupuri mici, în perechi, individual)
- Modele de aranjare spațială a grupei de copii (cerc, semicerc, clasă etc.)
- Organizarea grupei combinate.

V. Construirea mediului educațional în grădiniță

- Relația dintre copil, grup, mediul ambiental (de învățare, de joc, de odihnă);
- Teorii și practici referitoare la spațiul educațional;
- Caracteristici ale mediului educațional din grădiniță;
- Ambianța psiho-relațională în grădiniță.

VI. Jocul în grădiniță

- Principalele tipuri de jocuri desfășurate în grădiniță (joc de rol, joc didactic, joc de construcție, joc de mișcare, joc muzical);
- Materiale utilizate în jocurile desfășurate în grădiniță (jucăria, materiale din natură, materiale confecționate de educatoare etc.);
- Aspecte specifice ale desfășurării jocurilor în grădiniță; Aplicații la activitățile de învățare pe domenii de conținut, la activitățile alese, la activitățile de dezvoltare personală).

VII. Particularități ale proiectării, organizării, desfășurării și evaluării activității educaționale din grădiniță

- Obiectivele învățării în activitățile instructiv-educative desfășurate cu preșcolarii;
- Prezentarea conținuturilor pe domenii de dezvoltare;
- Strategii, metode, tehnici, mijloace și forme ale instruirii pe tipuri de activități;
- Proiectarea activității: modele alternative (anuale, semestriale, săptămânale, zilnice) pe domenii sau integrate. Aplicații;
- Evaluarea achizițiilor de învățare la preșcolari (bune practice, indicatori de progres).

BIBLIOGRAFIE

- Alexander, J. (2002), *Spirit of the Nursery*, New York: Watson-Guption Publications
- Binet, A. 1975, *Ideile moderne despre copii*, București: E.D.P.
- Comenius, J., A. (1970), *Didactica Magna*, București:E.D.P.
- Dumitrana, M. (2008), *Învățarea bazată pe cooperare*, București:V&I Integral
- Dumitrana, M. (2001), *Educarea limbajului în învățământul preșcolar. Comunicarea scrisă*, București:Compania
- Dumitrana, M. (1999), *Educarea limbajului în învățământul preșcolar. Comunicarea orală*, București:Compania
- Dumitrana, M. (2008), *Evaluarea limbajului. Probe de screening educațional* ,București: V&I Integral
- Dumitrana, M. (2002), *Activitățile matematice în grădiniță*, București:Compania
- Dumitrana, M. (2005), *Jocuri și jucării pentru preșcolari. Ghid metodic*, București:Compania
- Dumitrana, M. (2000), *Copilul, familia și grădinița*, București:Compania
- Dumitrana, M. (2000),*Dezvoltarea psihică umană*, București:V&I Integral
- Erikson, E.H. (1980),*Identity and the Life Cycle*, London: W.W.Norton&Co.
- Erikson, E.H. (1993),*Childhood and Society*, London: W.W.Norton&Co.
- Ezechil, E.,Paisi, M. (2006), *Laborator preșcolar: ghid metodologic*, București:V&I Integral
- Ferrière, A. (1973), *Școala activă*, București:EDP
- Gardner, H. (2006), *Inteligențe multiple (noi orizonturi)*, București:Editura Sigma
- Gessel, A. (1940), *The First Five Years of Life*, New York, Harper&Brothers Publishers
- Gessel, A. (1946), *The Child from Five to Ten*, New York, Harper&Brothers Publishers
- Inhelder,B.,Sinclair,H., Bovet, M. (1977), *Învățarea și structurile cunoașterii*, București:E.D.P.
- Jigău, M. (1994)– „Copiii supradotați” - Editura Societatea Știință și Tehnică
- Johnson, D.W., Johnson, R.T. (1989), *Cooperation and Competition: Theory and Research*, Edina, MN:Interaction Book Company
- Johnson, D.W.,Johnson, F. (1991), *Joining Together: Group Theory and Group Skills*, Englewood Cliffs, NJ:Prentice Hall
- Kohlberg, L. (1968), *Moral development*, în *International Encyclopedia of the Social Sciences*, Crowell, Colher and MacMillan, Inc.
- Neculau, A. (1996), *Psihologie socială. Aspecte contemporane*, Iași: Polirom
- Oprea, C.L. (2007), *Strategii didactice interactive*, Bucuești:E.D.P.
- Piaget, J. (1972), *Psihologie și pedagogie*, București: E.D.P.
- Piaget, J., Inhelder,B. (2005), *Psihologia copilului*, Chișinău: Cartier
- Piaget, J., Inhelder,B. (1974), *The Child's Construction of Quantities*, London, Routledge&Kegan Paul
- Piaget, J. (1980), *Judecata morală la copil*, București:E.D.P.
- Piaget, J. (1989),*La formation du symbole chez l'enfant*, Paris:Delachaux&Niestlé
- Piaget, J. (2005), *Reprezentarea lumii la copil*, București:Cartier

Rodari, G. (1980), *Gramatica fanteziei. Introducere în arta de a inventa povești*, București: E.D.P.

Schulman- Kolumbus, E. (1998), *Didactica preșcolară*, București: V&I Integral

Vîgotski, L.S. (1971/1972), *Opere psihologice alese*, București: E.D.P., vol I-II

<http://www.curtin.edu.au/curtin/dept/smec/iae>

<http://www.ibe.unesco.org/publications>

**PROGRAMA DE METODICA PREDĂRII ACTIVITĂȚII INSTRUCTIV-
EDUCATIVE ÎN GRĂDINIȚE
GRADUL DIDACTIC II**

SPECIALIZAREA EDUCATOARE

COMPETENTE PENTRU PROFESIUNEA DE EDUCATOARE

I. COMPETENTE TRANSVERSALE

1. Competențe de organizare instituțională și de management al resurselor umane

- ✓ de a participa la lucrul în grup;
- ✓ de a organiza activități cu grupe de prescolari sau adulți;
- ✓ de a organiza timpul, spațiul și resursele de care dispune instituția;
- ✓ de a identifica persoanele cheie într-un anumit context;
- ✓ de a favoriza stabilirea unor acorduri/ parteneriate, de a colabora cu alți educatori/ specialiști în realizarea unor proiecte de interes comun, înăuntrul instituției prescolare și în afara acesteia;
- ✓ de a planifica activități educaționale cu parteneri din alte organizații din comunitatea locală;

2. Competențe de relaționare

- ✓ de a-și asuma responsabilități;
- ✓ de a-i forma pe prescolari pentru a-și asuma responsabilități;
- ✓ de a asigura echilibrul între concentrarea pe sarcină și concentrarea pe relațiile cu prescolarii ;
- ✓ de a stimula interesele de cunoaștere și curiozitatea prescolarilor;
- ✓ de a stimula stabilirea unor relații cu caracter interpersonal în general și între prescolari, în special;
- ✓ de a dezvolta un climat plăcut, stimulativ în sala de grupă;
- ✓ capacitate de empatie ;
- ✓ comportament asertiv.
- ✓ de autocontrol comportamental ;
- ✓ de a interacționa cu ușurință cu prescolarii, cu adulții din grădiniță și cu alți posibili parteneri profesionali;

3. Competențe de comunicare

- ✓ de a asculta activ;
- ✓ de a formula întrebări relevante ;
- ✓ de a reformula anumite enunțuri pentru a le face inteligibile pentru prescolari;
- ✓ de a susține discuții libere cu prescolarii, părinții și orice alt interlocutor, adaptând limbajul în raport cu interlocutorul ;

- ✓ de a selecta secvențe informative și acționale prin raportare la specificul vârstei;
- ✓ de a crea oportunități de feed back prescolarilor;
- ✓ capacitate de control și autocontrol al comunicării nonverbale și paraverbale;
- ✓ de a pune în acord poziții aparent contradictorii;
- ✓ capacitatea de a redacta texte și de a le susține în maniera orală, diferențiind specificitatea limbajului scris și a celui oral ;

II. COMPETENȚE SPECIFICE

4. Competențe de organizare a grupei de prescolari

- ✓ de amenajare a salii de grupă pentru a o transforma într-un mediu plăcut de învățare;
- ✓ de a gestiona spațiul, timpul, resursele de care dispune pentru a le pune în slujba scopurilor educaționale vizate;
- ✓ de a corela diferite tipuri de activități și de a le orienta în direcția realizarea scopurilor educative vizate;
- ✓ de a pune diferite tipuri de activități în slujba rezolvării nevoilor reale ale prescolarilor;
- ✓ de a gestiona **eficient** spațiul, timpul, resursele de care dispune pentru a le pune în slujba scopurilor educaționale vizate;
- ✓ de a corela cu **eficienta maxima** diferite tipuri de activități și de a le orienta în direcția realizarea scopurilor educative vizate;
- ✓ de a realiza situații de învățare creative și care să vizeze creativitatea prescolarilor

5. Competențe de planificare

- ✓ de a identifica nevoile elevilor;
- ✓ “perceperea” / decodificarea corectă a curriculum-ului oficial
- ✓ de a identifica nevoile prescolarilor și de a le lua în calcul în proiectarea didactică;
- ✓ de proiectare a finalităților pe baza nevoilor descoperite;
- ✓ de corelare a metodologiei de predare și evaluare, a mijloacelor didactice cu obiectivele propuse;
- ✓ de autoreglare permanentă a demersurilor proiective;
- ✓ de a asigura continuitatea și coerența proiectării la diferite niveluri;
- ✓ de proiectare didactică în maniera disciplinară și interdisciplinară, cu respectarea principiilor transdisciplinarității;
- ✓ de a realiza activități de coordonare metodologică în domeniul planificării didactice pentru debutanți

6. Competențe psihopedagogice și didactico-metodologice

- ✓ de a asigura transpunerea eficientă a proiectării didactice în practică ;
- ✓ de a asigura articularea predării cu evaluarea din perspectiva învățării ca sursă de formare a elementelor de competență la prescolari ;
- ✓ de a familiariza prescolarul cu ideea de implicare responsabilă în sarcină;
- ✓ de a manageria timpul în funcție de ritmul de activitate a prescolarilor ;
- ✓ de a asigura un curriculum personalizat pentru prescolarii cu nevoi speciale;

- ✓ de a corela stilul didactic cu specificul concret de învățare la prescolari, în construcția și implementarea situațiilor de învățare, prin raportare la diferite modele de învățare ;

7. Competențe metacognitive

- ✓ deprinderea de a reflecta asupra propriului demers proiectiv și/sau implementat ;
- ✓ capacitatea de a analiza critic propriul demers ;
- ✓ capacitatea de a învăța din erori, optimizând propria activitate ;

8. Competențe privind integrarea europeană

- ✓ deținerea unui set de cunoștințe funcționale legate de :
 - ❖ dimensiunea europeană a procesului de învățare și predare ;
 - ❖ țările participante la programele de mobilități ;
 - ❖ programele europene în domeniul educației;
 - ❖ organizarea sistemelor școlare din alte țări europene;
 - ❖ specificitatea domeniului educației preșcolare în Europa și lume (subsistem, conținuturi, metodologie etc.)
 - ❖ specificitatea educației interculturale ;
- ✓ capacitatea de a :
 - ❖ selecta și utiliza instrumente de reglementare și eficientizare oferite de Comisia Europeană cu referire la domeniul preșcolar ;
 - ❖ de a utiliza instrumente informative pentru a participa la programele europene ;
 - ❖ de a gestiona experiențele mobilităților;
 - ❖ capacitatea de a implementa eficient instrumente ale educației interculturale ;
 - ❖ capacitatea de a realiza legătura dintre contextul european și cel local în activitatea profesională ;

DETALIEREA TEMELOR PENTRU GRADUL AL II LEA

I. Obiectivele educaționale în învățământul preșcolar

- Scopul activităților instructiv-educative din învățământul preșcolar;
- Funcții specifice ale obiectivelor educaționale din învățământul preșcolar;
- Clasificarea obiectivelor educaționale: obiective cadru și obiective de referință specifice domeniilor de conținut, obiective operaționale pentru domeniile de conținut;

- Obiective ale jocurilor și activităților alese; specificul lor.

II. Conținuturi specifice activității în grădiniță

- Domenii de conținut:
 - 1) Domeniul *Limbă și comunicare*;
 - 2) Domeniul *Științe*;
 - 3) Domeniul *Om și societate*;
 - 4) Domeniul *Psihomotric*;
 - 5) Domeniul *Estetic și creativ*.
- Obiective specifice ale domeniilor de conținut;
- Operaționalizarea obiectivelor;
- Aplicații pentru domeniile de conținut/ ale dezvoltării, pentru activități de învățare pe discipline sau integrate;
- Corelația domeniilor dezvoltării copilului cu domeniile de conținut;
- Forme și moduri de organizare a activităților; activități de învățare pe discipline sau integrate și activități liber alese.
- Strategii didactice specifice domeniilor de conținut. Matricea obiective -conținuturi - strategii didactice, metode, procedee, mijloace de învățământ -evaluare; Diferențierea / personalizarea activităților cu preșcolarii;
- Repere de evaluare a progreselor înregistrate în dezvoltarea psihofizică a copiilor.

III. Forme specifice și moduri de realizare a activității cu preșcolarii

- Activitatea – formă specifică de realizare a obiectivelor educaționale în grădinița de copii;
- Activitățile de învățare dirijată (caracteristici, exigențe);
- Jocuri și activități la alegere: caracteristici, evoluția raportului între îndrumare și manifestarea liberă a copilului.

IV. Modalități de organizare a grupei pentru activitățile de învățare

- Exigențe psihopedagogice și ergonomice privind organizarea grupei de copii;
- Organizarea grupei de copii în cadrul activităților zilnice (cu toată grupa, cu grupuri mici, în perechi, individual)
- Modele de aranjare spațială a grupei de copii (cerc, semicerc, clasă etc.)
- Organizarea grupei combinate.

V. Construirea mediului educațional în grădiniță

- Relația dintre copil, grup, mediul ambiental (de învățare, de joc, de odihnă);
- Teorii și practici referitoare la spațiul educațional;
- Caracteristici ale mediului educațional din grădiniță;
- Ambianța psiho-relațională în grădiniță.

VI. Jocul în grădiniță

- Principalele tipuri de jocuri desfășurate în grădiniță (joc de rol, joc didactic, joc de construcție, joc de mișcare, joc muzical);
- Materiale utilizate în jocurile desfășurate în grădiniță (jucăria, materiale din natură, materiale confecționate de educatoare etc.);
- Aspecte specifice ale desfășurării jocurilor în grădiniță; Aplicații la activitățile de învățare pe domenii de conținut, la activitățile alese, la activitățile de dezvoltare personală).

VII. Particularități ale proiectării, organizării, desfășurării și evaluării activității educaționale din grădiniță

- Obiectivele învățării în activitățile instructiv-educative desfășurate cu preșcolarii;
- Prezentarea conținuturilor pe domenii de dezvoltare;
- Strategii, metode, tehnici, mijloace și forme ale instruirii pe tipuri de activități;
- Proiectarea activității: modele alternative (anuale, semestriale, săptămânale, zilnice) pe domenii sau integrate. Aplicații;
- Evaluarea achizițiilor de învățare la preșcolari (bune practici, indicatori de progres).

VIII. Pregătirea copilului pentru integrarea optimă în activitățile de tip școlar

- Conceptul de maturitate școlară (aptitudine de școlaritate); criterii de definire și viziunea integratoare a definirii acestuia (pregătirea copilului, pregătirea școlii, pregătirea familiei);
- Copilul-domenii de maturizare, sănătate și dezvoltare fizică; dezvoltare socio-emoțională; motivația pentru învățare; dezvoltarea limbajului și capacitatea de comunicare; dezvoltarea cognitivă și cunoștințele generale; deprinderi motrice utile învățării);
- Variabilitatea standardului de maturitate pentru școală - ritm individual de dezvoltare, diferențe de educație, mediu socio-cultural, eventuale dizabilități ș.a.m.d.;
- Școala - cunoașterea trebuințelor copiilor și oferirea condițiilor de îndeplinire a acestor trebuințe;
- Familia; rolul familiei în dezvoltarea socio-emoțională a copilului.

IX. Valorificarea valențelor formative ale alternativelor educaționale utilizate în învățământul preșcolar

- Prezentarea principalelor alternative educaționale: Waldorf, Montessori, Freinet, Planul Jena, abordarea integrată a limbajului și învățarea prin cooperare;
- Tehnici de lucru utilizate în cadrul alternativelor educaționale; posibilitățile de transfer în învățământul tradițional.

X. Modalități de implicare a comunității pentru sprijinirea actului educațional

- Relația grădiniță-familie-comunitate;
- Parteneriatul – fundament comun de acțiune; unitate de concepție și de acțiune în beneficiul copiilor;
- Parteneriate viabile și activități comune de învățare, activități de îmbunătățire a mediului educațional, proiecte de curriculum colaborativ, participare la luarea deciziilor etc.;
- Strategii de cooperare și colaborare;
- Practici și programe pe care grădinița le poate folosi pentru implicarea comunității în actul educațional (ex.: pentru dezvoltarea abilităților parentale, pentru îmbunătățirea comunicării, pentru voluntariat, pentru conducere și susținere etc.) .

XI. Abordări specifice ale copiilor cu CES

- Definirea conceptului de copil cu cerințe speciale (copii supradotați și copii dezavantajați);
- Copilul supradotat: identificare, caracteristici, problemele care pot apărea în sala de clasă, acțiunea educațională diferențiată/individualizată;
- Copilul cu tulburări de învățare: definirea conceptului, criterii de identificare, caracteristici, tipuri de tulburări, acțiunea educațională diferențiată;
- Copilul hiperactiv: identificare, caracteristici, abordarea educațională a copilului preșcolar hiperactiv;
- Copilul cu deficiențe senzoriale: surditate, cecitate, motorii, intelectuale; caracteristici generale ale fiecărui tip de deficiență;
 - Școala incluzivă - educarea copilului cu deficiențe sau provenit din medii defavorizate, în condițiile integrării în grădinița de masă.

XII. Stimularea potențialului creativ al preșcolarilor în cadrul activității din grădiniță

- Factori de personalitate care condiționează creativitatea: cognitivi și de procesare intelectuală, aptitudini speciale, factori nonintelectuali și nonaptitudinali;
- Factori de personalitate care inhibă sau blochează creativitatea copiilor;
- Conceptul de potențial creativ;
- Specificul creativității la vârsta preșcolară: comportament, precocitate, capacități excepționale;
- Stimularea creativității preșcolarilor; obiective, criterii, metode, instrumente de evaluare.

BIBLIOGRAFIE

- Alexander, J. (2002), *Spirit of the Nursery*, New York: Watson-Guption Publications
- Amabile, T.M. (1997), *Creativitatea ca mod de viață*, București: Știință și Tehnică,
- Binet, A. 1975, *Ideile moderne despre copii*, București: E.D.P.
- Comenius, J., A. (1970), *Didactica Magna*, București: E.D.P.
- Crețu, C., (1996), *Excelența, o provocare pentru educație. Orientări actuale în psihopedagogia elevilor cu aptitudini intelectuale înalte*, Iași: Editura Cronica
- Crețu, C., (2002), *Creativitatea, componentă a excelenței aptitudinale*, Psihopedagogie, Iași: Ed. Universității "A.I. Cuza"
- Dumitrana, M. (2008), *Învățarea bazată pe cooperare*, București: V&I Integral
- Dumitrana, M. (2001), *Educarea limbajului în învățământul preșcolar. Comunicarea scrisă*, București: Compania
- Dumitrana, M. (1999), *Educarea limbajului în învățământul preșcolar. Comunicarea orală*, București: Compania
- Dumitrana, M. (2008), *Evaluarea limbajului. Probe de screening educațional*, București: V&I Integral
- Dumitrana, M. (2002), *Activitățile matematice în grădiniță*, București: Compania
- Dumitrana, M. (2005), *Jocuri și jucării pentru preșcolari. Ghid metodic*, București: Compania
- Dumitrana, M. (1998), *Copilul instituționalizat*, București: E.D.P.
- Dumitrana, M. (2008), *Copilul neuzitor și limbajul verbal*, Craiova: Reprograph
- Dumitrana, M. (2000), *Copilul, familia și grădinița*, București: Compania
- Dumitrana, M. (2000), *Dezvoltarea psihică umană*, București: V&I Integral
- Erikson, E.H. (1980), *Identity and the Life Cycle*, London: W.W. Norton & Co.
- Erikson, E.H. (1993), *Childhood and Society*, London: W.W. Norton & Co.
- Ezechil, E., Paisi, M. (2006), *Laborator preșcolar: ghid metodologic*, București: V&I Integral
- Ferrière, A. (1973), *Școala activă*, București: EDP
- Gardner, H. (2006), *Inteligențe multiple (noi orizonturi)*, București: Editura Sigma
- Gessel, A. (1940), *The First Five Years of Life*, New York, Harper & Brothers Publishers
- Gessel, A. (1946), *The Child from Five to Ten*, New York, Harper & Brothers Publishers

- Inhelder, B., Sinclair, H., Bovet, M. (1977), *Învățarea și structurile cunoașterii*, București: E.D.P.
- Jigău, M. (1994)– *Copiii supradotați* - Editura Societatea Știință și Tehnică
- Johnson, D.W., Johnson, R.T. (1989), *Cooperation and Competition: Theory and Research*, Edina, MN: Interaction Book Company
- Johnson, D.W., Johnson, F. (1991), *Joining Together: Group Theory and Group Skills*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall
- Kohlberg, L. (1968), Moral development, în *International Encyclopedia of the Social Sciences*, Crowell, Collier and MacMillan, Inc.
- Neculau, A. (1996), *Psihologie socială. Aspecte contemporane*, Iași: Polirom
- Oprea, C.L. (2007), *Strategii didactice interactive*, București: E.D.P.
- Piaget, J. (1972), *Psihologie și pedagogie*, București: E.D.P.
- Piaget, J., Inhelder, B. (2005), *Psihologia copilului*, Chișinău: Cartier
- Piaget, J., Inhelder, B. (1974), *The Child's Construction of Quantities*, London, Routledge & Kegan Paul
- Piaget, J. (1980), *Judecata morală la copil*, București: E.D.P.
- Piaget, J. (1989), *La formation du symbole chez l'enfant*, Paris: Delachaux & Niestlé
- Piaget, J. (2005), *Reprezentarea lumii la copil*, București: Cartier
- Rădulescu, M. Șt. (1999), *Pedagogia Freinet. Un demers inovator*, Iași: Polirom
- Roco, M. (2001), *Creativitate și inteligență emoțională*, Iași: Polirom
- Rodari, G. (1980), *Gramatica fanteziei. Introducere în arta de a inventa povești*, București: E.D.P.
- Schulman- Kolumbus, E. (1998), *Didactica preșcolară*, București: V&I Integral
- Vigotski, L.S. (1971/1972), *Opere psihologice alese*, București: E.D.P., vol I-II

* * * *DSM IV-TR2000 (Manual de Diagnostic și Statistică a Tulburărilor Mintale)* - ediția a patra revizuită; Asociația Psihiatrilor Liberi din România, București 2003.

* * * *DSM IV-TR2000 (Manual de Diagnostic și Statistică a Tulburărilor Mintale)* - ediția a patra revizuită; Asociația Psihiatrilor Liberi din România, București 2003.

<http://www.fpg.unc.edu/~SchoolReadiness/definition>

<http://www.curtin.edu.au/curtin/dept/smec/iae>

<http://www.ibe.unesco.org/publications>